Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. № 125 JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 2, 1997 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 2-го ЛИПНЯ 1997 р. Ч. 125 РІК CIV.

ВЕРХОВНА РАДА ПРОГОЛОСИЛА АМНЕСТІЮ

Київ. — У зв'язку з першою річницею Конституції в Україні проголошено амнестію для 70,000 засуджених осіб, повідомила 26-го червня УНІАР.

За закон про аменстію проголосувало 240 депутатів Верховної Ради, постановивши звільнити від покарання осіб, які вчинили нетяжкі злочини.

Амнестії підлягають неповнолітні; жінки, що мають дітей віком до 16 років або дітей-інвалідів; чоловіки з такими самими дітьми і дітьми без матері. Амнестія поширюється також на вагітних жінок, чоловіків віком понад 55 років та жінок понад 50 років, ветеранів війни, учасників ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи та потерпілих від цієї аварії.

Амнестію вперше проголосила Верховна Рада, тим самим дотримуючись нової Конституції; раніше це робив Президент своїми указами. Рішення парляменту набирає чинності з дня його опублікування і підлягає виконанню впродовж трьох місяців.

Капітолій вшанував Конституцію України підняттям прапора

Вашінгтон. — Над Конгресом ЗСА під час спеціяльної церемонії піднято 28-го червня прапор на честь першої річниці Конституції України, повідомила УНІАР.

„Схвалення Конституції стало одною з найважливіших подій в Україні з часу здобуття її незалежности, — сказав під час виступу у Палаті Репрезентантів конгресмен Боб Шефер. — Конституція стала символом великого прогресу та надії для всіх народів Східної Европи, так само і для народів світу".

Конгресмен Б. Шефер назвав також першу річницю української Конституції важливим днем для всіх американців українського походження, для всіх тих, хто підтримує демократію в Україні, і передусім для українського народу.

Колишні політв'язні засудили державну кадрову політику

Київ. — Група колишніх політв'язнів у відкритому листі до Президента Леоніда Кучми піддала критиці дальше перебування на керівних державних постах колишніх активних комуністів, прислужників совєтського режиму, повідомила 26-го червня УНІАР.

„Державна кадрова політика викликає у нас найбільшу тривогу. Ситуація, за якою вчорашні надхненні виконавці злочинних наказів комуністичного тоталітарного режиму сьогодні 'вершать правосуддя і дбають про права людини', засвідчує косметичний характер і зворотність демократичних змін у нашій державі", — пишуть депутат Микола Горбаль, голова Меджлісу кримсько-татарського народу Мустафа Джемілєв, журналісти Сергій Набока і Віталій Шевченко, голова Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих Євген Пронюк, письменники Павло Проценко і Євген Сверстюк, лікар Інна Чернявська і голова Народного Руху Вячеслав Чорновіл.

Автори листа звертають увагу Президента на те, що останніми роками ціла низка осіб, які за попереднього режиму брали найактивнішу участь у переслідуванні інакодумців, просунулися по службі і займають керівні пости у правоохоронних органах та органах юстиції.

„Не зважаючи на гучні заяви про відданість демократії, за які Ви отримали чимало міжнародних відзнак і премій, реально в нашому житті стверджуються інші принципи, — сказано в листі. — Живучість тоталітарних ідеалів засвідчує навіть наявність старої символіки практично в кожному адміністративному приміщенні вже шість років як незалежної і демократичної України".

Автори закликають Президента докласти зусиль для того, щоб особи, які брали участь у переслідуваннях інакодумців, не мали права займати надалі керівні пости принаймні у правоохоронних органах та органах юстиції.

Україна конкурує з Росією на ринку озброєнь

Київ. — Москва тепер жалкує за тим, що після Другої світової війни розмістила в Україні третину всіх своїх оборонних підприємств, бо незалежна Україна стає для неї все сильнішим конкурентом на світовому ринку озброєнь, повідомило агентство Ассошіейтед Пресс.

„Росія перший раз зіткнулася з іншою совєтською республікою, яка серйозно продає зброю, — сказав Дмітрій Трєнін, аналітик з московського бюра Фонду Карнегі за міжнародний мир. — Це має велике психологічне значення".

Москва, згідно з повідомленням, 50 років тому почала будувати оборонні підприємства в Україні, щоб збільшити свій оборонний бюджет і збити з пантелику розвідувальні служби Заходу. Після розвалу СССР цим скористалася Україна, яка минулого року, за словами Андрія Кукіна, директора компанії „Укрспецекспорт", вийшла на 14-те місце у світі за продажем зброї.

Експерти вважають, Україна вторгувала минулого року менше 1 блн. дол., що значно нижче 3.4 блн. дол., які заробила Росія. Однак, за словами речника лондонського тижневика „Джейнс Дефенс" Пола Бівера, Київ хоче потрапити у „другий ряд" продавців зброї, зрівнявшись з Німеччиною та Ізраїлем. Щоб досягти цього, Україна мусить знизити ціни. Величезні запаси колишньої совєтської зброї на її території це уможливлюють.

Минулого року Київ уклав з Пакістаном угоду про продаж танків на суму 650 млн. дол. І хоч Росія намагалася перешкодити цьому, контракт виконується. Спостерігачі підозрюють, що накладене ними ембарго не дотримуються самі російські підприємства, яких цікавлять передусім гроші. Крім того, Україні допомагають кілька східноевропейських держав.

В березні Україна продала на виставці зброї в Об'єднаних Арабських Еміратах 50 броньовиків Індонезії і провела кілька переговорів, які можуть привести до укладення угод з рядом інших країн. Згідно з інформацією, клієнтів Україна шукає на Близькому Сході, у Південно-Східній Азії й Африці.

На думку А. Кукіна, Україна могла б також обслуговувати і вдосконалювати зброю для тих країн, які не мають фондів на закуп нової. Можливості для цього великі, бо, за його словами, совєтська зброя є скрізь по світі.

Згідно з повідомленням, Росія і Україна, не зважаючи на конкуренцію, все-таки залежать одна від одної у виробництві основних частин озброєння. Проте, за словами П. Бівера, Україна намагається зменшити цю залежність, зосереджуючи увагу передусім на виробництві транспортових літаків, вантажівок і кораблів, на яких вона спеціялізується.

Неякісні харчі спричинили кишкові захворювання дітей

Севастопіль. — Незадовільний санітарно-епідеміологічний стан в яхт-клюбі „Південь" став причиною того, що до шпиталю потрапило 13 київських дітей, які приїхали сюди для участи у спортових змаганнях, повідомила 26-го червня УНІАР.

Згідно з інформацією Міністерства Охорони Здоров'я (МОЗ), діти захворіли на гострі кишкові хвороби після харчування в їдальні яхт-клюбу, в якій харчі готували і подавали, грубо порушуючи санітарні норми.

Їдальню закрили, проводили обстеження працівників і взявши проби з водогону і харчів.

На Вінниччині за подібних обставин потрапили до лікарні 10 дітей віком від восьми до 13 років, які відпочивали у таборі „Наддністрянський" в Могилів-Подільському районі. Діягноз — харчова токсиінфекція. МОЗ заявило, що причиною захворювання була безконтрольність дорослих, відповідальних за постачання продуктів.

Епідеміологічна ситуація в Україні, особливо на півдні, гіршає у зв'язку з недбалим ставленням до санітарних норм і браком фондів на охорону здоров'я і профілактику захворювань. Від початку року в наслідок вживання неякісної води захворіло вже понад 5,000 осіб на гепатит. Побоюючись ще більшого спалаху інфекцій, санітарно-епідеміологічна служба заборонила відкривати більшість дитячих таборів.

НАТО успішно здійснює свої цілі

Брюссель, Белгія. — НАТО досягла добрих результатів у здійсненні цілей, визначених на період після холодної війни керівниками держав і урядів країн альянсу на зустрічі в Брюсселі в 1993 році.

Такий висновок зробив на пресовій конференції в Брюсселі постійний представник З'єднаних Стейтів Америки в Раді НАТО Роберт Гантер. Він ствердив, що до наступної зустрічі, яка відбудеться 8—9-го липня у Мадриді, Північно-атлянтійський оборонний союз здійснив всі свої пляни щодо реформування, розпочатого чотири з половиною роки тому, а також здійснив відому операцію в Боснії, припинивши найкривавіший після Другої світової війни конфлікт на европейському континенті. Р. Гантер сказав, що „в сенсі свого призначення НАТО здійснив оберт на 180 градусів у порівнянні з тими завданнями стримування совєтської загрози, заради яких створювався альянс".

На близькій зустрічі у Мадриді буде прийнято рішення щодо створення нової системи европейської безпеки. Буде розпочата низка переговорів про приєднання до НАТО країн Центральної і Східньої Европи. Для тих держав, які покищо не прагнуть до НАТО, передбачено поглиблення програми „Партнерство для миру". Для контактів між натівськими і ненатівськими країнами буде засновано Раду евроатлантійського партнерства. НАТО узаконить особливі взаємини з Росією, а також буде підписано Хартію про особливі стосунки між НАТО і Україною.

Під час липневої зустрічі в Мадриді також йти-

(Закінчення на стор. 4)

Гонг Конг знову став частиною Китаю

Гонг Конг. — У перших хвилинах після півночі з понеділка, 30-го червня, на вівторок, 1-го липня, в урочисто-поважному церемоніялі під звуки військової музики, Китай відновив своє правління над Гонг Конгом і цим закінчив 156-річне британське адміністративне керування цим клаптиком китайської землі.

Кілька секунд після того, як вояки востаннє опустили державний прапор Сполученого Королівства (Юніон Джек) під звуки „Боже, Королеву Збережи", піднесено червоний прапор Китаю, чим офіційно позначено, що це місто вільного капіталізму перейшло під комуністичну контролю.

На цю подію з неспокоєм і непевністю всі очікували від 1984 року, коли Британія та Китай дійшли згоди щодо умов передачі влади Гонг Конгу, котрий майже силою був забраний від Китаю у XIX столітті. Тепер світ з особливою пильністю стежитиме за тим, чи дотримає комуністичний Китай даного слова про незмінність життя в Гонг Конгу на наступних 50 років.

Мешканці міста святкували не відхід британської влади, ані прихід комуністичних господарів з Пекіну, вони в більшості відзначували свою особисту присутність у цих історичних подіях дня.

У конвенційному центрі, де відбувалися згадані церемонії, китайський президент Жіянг Земінг, вживаючи мандаринського діялекту, хоч в Гонг Конгу всі вживають діялекту кантонізького, виголосив слово і прого-

(Закінчення на стор. 4)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

НАПУТНЄ СЛОВО КОМАНДИРАМ

КИЇВ. — Президент Леонід Кучма, виступаючи на церемонії вручення дипломів понад 200 випускникам академії Збройних Сил України, заперечив чутки про те, що Уряд начебто віддає Україну Північно-атлянтійському оборонному союзові. „Доходить до прямих звинувачень керівництва держави у вступі України у цей альянс. Хотів би порадити таким політикам: треба читати документи, а не користуватися чутками та здогадами, — сказав він майбутнім командирам дивізій і армій. — Наше суспільство і без того достатньо наелектризоване, щоб збурювати його вигадками про здачу України, так би мовити, в оренду НАТО". В Україні ворогів тепер немає, сказав Л. Кучма, бо вона підписала угоди зо всіма своїми сусідами. Україні, за його словами, потрібні сучасні, мобільні, боєздатні збройні сили оборонного спрямування. На церемонії були представники дипломатичного корпусу, воєнначальники і ветерани Збройних Сил.

УРП Є ПРОТИ ПІДВИЩЕННЯ ЦІН

КИЇВ. — Українська Республіканська Партія засудила вето Президента на закон про тимчасову заборону підвищення цін та тарифів на житлово-громадські послуги. „Наклавши вето на цей закон, Президент Кучма вже вкотре продемонстрував цілковиту зневагу до вимог Конституції та добробуту народу", — сказано у заяві УРП. Повна оплата населенням громадських послуг неможлива без відповідних кроків з боку держави — виплати заборгованости у платнях, вдосконалення податкової системи, зменшення явного чи прихованого безробіття, стверджують автори заяви. УРП висловила також протест проти „шалених" видатків на утримання „жандармських структур", що охороняють безпеку урядовців і „переслідують політичних противників". Якщо вето не зможе подолати Верховна Рада, пишуть автори заяви, „УРП почне загальноукраїнську та регіональні кампанії протесту".

БІЛЬШІСТЬ ЛЮДЕЙ НЕ ПЛАТИТЬ ЗА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЮ

УЖГОРОД. — 60 відс. населення области систематично не сплачують рахунків за електроенергію, повідомив президент регіональної державної акціонерної компанії „Закарпаттяобленерго". За станом на 28-го червня сумарна заборгованість різних категорій споживачів складає 22 млн. гривень, з яких 15 млн. 135,000 гривень — борг 984 підприємств. Через катастрофічну ситуацію на енергоринку области вимкнено енергопостачання 408 підприємствам і установам, а також кільком тисячам побутових споживачів. 231 установі споживання енергії обмежено.

НОТАРІЮСИ ХОЧУТЬ СУДИТИ С. ГОЛОВАТОГО

КИЇВ. — Професійна ґільдія нотаріюсів Києва має намір подати позов до суду на міністра юстиції Сергія Головатого. Нотаріюси вимагатимуть відшкодування збитків, заподіяних в результаті запровадження в обіг нових нотаріяльних бланків. Вони вважають, що старі бланки з'являться на „чорному ринку" і їх спокійно можуть використати для підроблення документів, адже Міністерство Юстиції не передбачило викупу старих бланків та їх знищення. Нові нотаріяльні бланки запроваджено наказом міністерства від 20-го червня; вони коштують 60 копійок, а не дві гривні, як раніше, і за словами міністра, надійніше захищені від підробок.

ВІДКРИЛИСЬ ЕВРОПЕЙСЬКІ СТУДІЇ

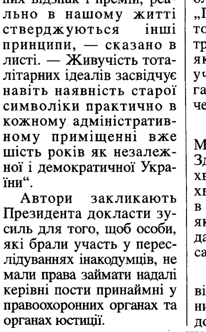
КИЇВ. — Від 30-го червня до 10-го липня в Україні вперше проводяться Европейські студії, які є літньою школою з европейського права. Метою курсу навчань є прищеплення молоді поняття України як рівноправної европейської держави, а також заохочення до вивчення права, українського і европейського. Літню школу організував Український центр правничих студій Української Правничої Фундації при Київському Університеті за фінансової підтримки амбасади Голляндії. В урочистому відкритті мали взяти участь міністер юстиції України Сергій Головатий, заступник голови дипломатичної місії амбасади Голляндії Онно Елдеренбош і директор Центру інформації та документації Ради Европи Олександер Павличенко.

КОЗАКИ УТВЕРДЖУЮТЬ МОРЕПЛАВНІ ТРАДИЦІЇ

КИЇВ. — Громадська організація „Українське козацтво" почала 28-го червня проведення щорічної козацької регати, мета якої — утвердження мореплавних козацьких традицій і пропаганда української державности. Регата, яка не має аналогів у практиці вітрильного спорту, відбувається за маршрутом Дніпропетровське—Запоріжжя—Нікополь—Капулівка (місце поховання отамана Сірка)—Нова Каховка—Херсон—Очаків—Одеса—Стамбул.

С. Станік — міністер для ключевих завдань

Ню Йорк, Н. Й. (О. Кузьмович). — Коли з початком червня відбувалася в Ню Йорку конференція представників ЮНІСЕФ, українські справи заступала міністер Сюзанна Станік, що від січня цього року очолює міністерство України у справах сім'ї та молоді.

Міністер С. Станік в ООН
Світлила О. Ставнича

Після закінчення сесії нам вдалося перевести із міністром С. Станік телефонічне коротке інтерв'ю, бо її час був дуже обмежений та на довші розмови не було можливости.

— Перед вами стоїть виняткова відповідальне та ключеве для майбутнього України завдання. Діти — це ж майбутнє України і це зобов'язує дати їм відповідні умовини життя.

— Так, це правда, і тому наша співпраця та старання про допомогу із ЮНІСЕФ незвичайно вимоглива.

— Чи ви вперше виступали тепер на форумі ЮНІСЕФ?

— Це була вже друга нагода до того, перший раз я була тут у січні, коротко після іменування мене міністром.

— Тепер ви мали нагоду спілкуватися із іншими членами, як також подати керівникові ЮНІСЕФ Керол Беллами проблеми України з проханням допомоги, чи так?

— Я пригадала, що саме із рішень ЮНІСЕФ про матерів і дітей в „надзвичайних ситуаціях" виходила б політика матеріяльної допомоги у країнах, які дуже цього потребують. Тим часом саме тепер зменшено бюджет на такі цілі. А тут ми знаємо, що на підставі оцінок міжнародніх експертів аж в 2005 році буде вершок захворювань

(Закінчення на стор. 4)

В. Барка серйозно захворів

Ґлен Спей, Н. Й. — Відомого українського поета і прозаїка Василя Барку з приступом серцевої недуги 28-го червня доставлено до лікарні у Порт Джервіс, Н. Й. Тут він прийняв посвяту від священика.

Перша криза, майже смертельна, проминула. В. Барка круглодобово перебуває під інтенсивним медичним наглядом, що дає надію на одужання. 29-го червня він причастився святими дарами. Вік письменника — 89 років.

У СВІТІ

У НЕДІЛЮ, 29-ГО ЧЕРВНЯ, залога космічної станції „Мір", вперше після минулотижневої аварії, котрою ушкоджено експерементальну кабіну причлену до станції, мала змогу телевізійної комунікації з контрольною станцією на землі. Обидва російські космонавти, Александер Лазуткін і Васілій Ціблієв, і американський астронавт Майкл Фолі не зазнали жодних поранень чи інших ушкоджень. Одначе згадану експерементальну кабіну треба буде направляти, а це справа не тільки важка до здійснення, але також небезпечна. Все ж таки з космічного центру поблизу Москви повідомлено, що космонавти зуміють собі дати раду зі завданням, як тільки отримають потрібне приладдя.

ПІСЛЯ ТОГО, ЯК ІЗРАЇЛЬСЬКІ поселенці в Гевроні розповсюдили протиісламські плякати, то одне із палестинських угрупувань у неділю, 29-го червня, почало закликати до вбивства згаданих поселенців. Плякати, котрі зображають Мохаммеда свинею, були розліплені по стінах арабських будинків і крамниць у Гевроні. Ізраїльський прем'єр-міністер Беньямін Нетаняґу гостро засудив ці плякати і вчинок своїх співвітчизників. Вже в суботу, 28-го червня, ув'язнено 25-річну Татіяну Сусскінд, мешканку Єрусалиму, котра призналася, що це вона розвішувала ці плякати.

В АМЕРИЦІ

ДОРАДНИКИ ПРЕЗИДЕНТА Билла Клінтона кажуть, що в загальному він підтримує пропоновані республіканцями думки щодо зменшення податків, одначе має намір їх дещо справити в користь громадян зі середніми заробітками. Крім того, у своєму пляні Президент настоюватиме на тому, щоб створити освітні щадничі конта, щось подібного, як вже існуючі пенсійні конта. Помічники Президента відмовились подати будь-які точніші інформації, але запевняють, що пропоновані Президентом зміни є в першу чергу звернені в сторону користей середньої заробіткової групи громадськости.

КОЛИ У ЛАС ВЕҐАС минулої суботи, 28-го червня, відбувалося змагання між чемпіоном світу з боксерства Івендером Голіфілдом і колишнім чемпіоном Майком Тайсоном, то очі прихильників цього спорту з цілого світу були звернені туди. Коли ж М. Тайсон на майданчику для боксу, під час змагання повівся як невіглас і вкусив свого суперника в праве ухо, то це просто спаралізувало не тільки глядачів, але й суддю, одначе коли після попередження суддею М. Тайсон повторив свій дикий жест і вкусив І. Голіфілда в ліве ухо, суддя Міллс Лейн зареагував згідно з приписами та негайно перервав змагання і дискваліфікував М.Тайсона, що було тільки початком клопотів для скандального спортовця.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали.

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Конференція на вершинах — без вершинних рішень

Минулого тижня закінчилася в Ню Йорку друга сесія Генеральної асамблеї ООН у справах чистоти нашої плянети та обмеження цих хемічних субстанцій, що чимраз більше занечищують атмосферу.

На цю конференцію з'їхалися представники 199-ох країн світу в тому 42 провідники держав і, здавалося б, що при такому вийнятковому участю та важливістю зібранні западуть справді ключові та обов'язуючі рішення. Не диво, отже, що за нарадами слідкував дослівно цілий світ — тим більше, що це була вже друга з черги того роду конференція і то у відстані п'яти років, що давало досить часу перевести дещо в життя. Але, як виявилося, рішень першої конференції в Бразилії майже не здійснено, про що підтверджували факти та промови в Ню Йорку. Правда, представники держав Європи в тому і України подавали малий поступ у чистоті повітря, що сталося в деякій мірі із-за зменшення промислової продукції, але кількість двоокису вугілля в атмосфері таки збільшується з цієї причини, що З'єднані Стейти Америки зовсім ігнорують рішення із Ріо де Жанейро. Не прийшло до багатьох змін на конференції у Ню Йорку і це ствердили всі після її закінчення. Ніяких далекойдучих ухвал у справі охорони атмосфери не винесено, а відкладено до чергової конференції, що має відбутися в Японії у грудні.

А тим часом, як ствердили речники держав „третього світу" і також Східньої Европи, вони надаремно чекали на фінансову допомогу, яку їм для цілей спільних інтересів людства та нашої плянети обіцяно перед п'яти роками, а навпаки допомога зменшилася до 0.27 відсотка.

І знову тепер в Ню Йорку у записаних рішеннях сказано, що могутні держави, в першу чергу ЗСА, будуть стреміти до збільшення фінансової допомоги тим країнам, які щойно розвивають свій промисел — але представники цих країн доволі песимістично це прийняли, знаючи з дотеперішнього досвіду, що часто все кінчається на словах.

Про цю гірку правду натякав у своїй промові, до зібраних в ООН представників могутніх держав, Президент України Леонід Кучма, вказуючи на те, що Україна має особливо поважні екологічні проблеми з уваги на наслідки атомного вибуху в Чорнобилі. Він пригадав, що саме тут зроблено дуже багато згідно із загальним бажанням, коли вирішено в минулому році замкнути один реактор, а до 2000 року Уряд порішив всецілo зліквідувати атомову станцію. Він теж подав до загального відома величезні видатки, які молода держава має у зв'язку із атомним вибухом у Чорнобилі, що виносять річно один більйон долярів — а питання все ще існуючих наслідків — це питання не лише важливе для України, а і для інших европейських країн.

Немає найменшого сумніву, що Президент України, як інші голови держав сподівався більше конкретних вислідів із Конференції на вершинах, але ледве чи багато провідників держав стоїть перед такою кількістю проблем, як Л. Кучма. Тому не диво, що він вичікував більшого зрозуміння для цих проблем особливо від Уряду ЗСА та його провідників, яких не отримав у жодній офіційній заяві в часі перебування в Ню Йорку. А це після не конче оправданих нападів американської преси на корупцію в Україні і мовчанки про візиту Л. Кучми було дуже на потребу. Тому розуміємо надію Президента на „лоббінг" нашої громади у Вашингтоні, яка повинна бути конечно зміцнена відповідними до того силами та грішми. В зустрічі з представниками української громади в Ню Йорку Президент України закликав до такої допомоги Україні. Пора нам, отже, активізуватися в цьому напрямі, підтримуючи заклик Президента.

...Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи" разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Анатоль Камінський

ВИРІШАЛЬНА „ПЕРЕДИШКА"

Шерман В. Ґарнет, довголітній працівник Пентагону, у своїй нещодавно опублікованій книжці „Наріжний камінь у арці: Україна в укладі безпеки Центральної і Східної Европи" (Keystone in the Arch: Ukraine and the Emerging Security Environment of Central and Eastern Europe by Sherman W. Garnett, Washington, Carnegie Endowment for International Peace, 1997) переконливо доказує, що незалежно від недооцінки вагомости України збоку Заходу протягом деякого часу, українська держава є і буде наріжним каменем для встановлення і закріплення миру і стабільности у цьому регіоні світу.

Три чинники

Визначальними і вирішальними в тому будуть взаємини між Україною і Росією, які залежатимуть від трьох чинників — постави України, майбутньої російської зовнішньої політики, яку, звичайно, узалежнюють на Заході від демократизації і деімперіялізації Росії, та від настанови Заходу. Головним елементом у цьому рівнянні — згідно з Гарнетом — буде, очевидно, постава України і її силовий потенціял, який в майбутньому гарантуватиме Україні спроможність протиставитися успішно Росії теж у випадку її повороту до одверто агресивної, імперської зовнішньої політики супроти України, тобто до чергової спроби включити її у свою імперію. Гарнет виразно ставить знак пов'язання між ролею України, як вирішальним чинником миру і стабільности у Центральній і Східній Европі, та її дієздатністю успішно протиставитись російським імперським зазіханням. У зв'язку з тим Гарнет пише про „передишку" („breathing space"), яка потрібна для України в обох ситуаціях, тобто за всяких умов. Він не визначає її часово, але, на нашу думку, „екстраполюючи" теперішнє становище в Росії, (при включенні евентуальної нової „смути"), треба рахуватися серйозно з тим, що Україні залишається не більше, як п'ять до сім років, щоб, як мовиться, стати на ноги і настільки скріпити себе політично, економічно і мілітарно, щоб відібрати Москві всяку охоту до будь-яких чергових авантюр проти України, а в разі потреби, їх відбити. Іншими словами, Київ мусить враховувати те, що протягом найближчих п'ять — сім років Росія є в стані відновити і розбудувати настільки свій силовий потенціял, що вона готова стати реальною загрозою для України.

В такій обстановці, при дальшій слабости української держави, тристороннє домовлення України, ЗСА і Росії в Києві, в січні 1994 року про загальні гарантії для України, що до нього опісля посередньо долучилася Великобританія, може стати „чисто декляративним", тобто перетворитись на ще один безвартісний кусок паперу у дипломатичних архівах. Справа не лише в тому, що ті гарантії дуже загальні і пов'язані з питанням ядерної зброї (за ці гарантії Україна погодилася віддати свій ядерний арсенал Росії), а що важливіше: всякі ефективні заходи збоку ЗСА і Великобританії (та НАТО взагалі), реальні лише при умові, що Україна буде достатньо сильною сама, щоб можна ставити на неї у протистоянні з Росією.

Тобто йдеться про внутрішню достатню силу самої України. Тим більше, що гарантії Заходу „легко" можуть „інтерпретуватися" як обов'язуючі лише у випадку ядерної небезпеки, а ясно, що до України Москва, як звичайно, застосувала б в першу чергу стратегію великомаштабної політичної диверсії, базовану на використанні слабких „невралгічних пунктів" української держави, разом із паралельним посиленням мілітарним натиском. Зрештою, Росія не перестала практикувати диверсійної стратегії, хоч, щоправда, лише в обмежених розмірах ще від 1991 року.

Вигідний і невигідний договір

Не став би тут теж в допомогу Києву нещодавній підписаний президентами Леонідом Кучмою і Борисом Єльцином українсько-російський договір, до речі, „компромісний" і „вигідний та водночас невигідний" для обох сторін. Не маючи під рукою тексту, не збираємося тут давати остаточної оцінки, але у всякому разі не думаємо, що — як подав Ройтер, — „з підписанням українсько-російських угод Україна втратила будь-які шанси стати будь-коли членом НАТО..." Прикметно, що надалі, НАТО вже допомагає Україні в тому сенсі, що посприяло підписанню угод з нашими польськими, румунськими, мадярськими й іншими партнерами, які актом нормалізації взаємин з нами, примножили собі важливу „легітимну кваліфікацію" для актуального, чи потенційного вступу до НАТО. Зрештою, у пливкому і бистробіжучому фарватері міжнародної політики наших днів, дуже рисковно вживати категорично такі окреслення як „ніколи" і шлях України до НАТО може стати навіть коротшим, ніж дехто вважає. А у всякому разі, українська зовнішня політика таки мусить орієнтуватись в цю сторону, скоріше, чи пізніше, якраз з уваги на Росію. Але справа тут не в НАТО, а в тому чи Росія дотримається навіть тих угод, що їх підписав Єльцин і як довго. Наш історичний досвід в тому аспекті — не потішаючий: царська Росія потребувала лише 13 років, щоб зламати Переяславський договір...

Хочемо ми того, чи ні, але ми вже є в стані силових перегонів щодо Росії, у контексті яких Україна мусить здійснити низку необхідних політичних, економічних і мілітарних реформ і заходів, щоб осягнути належний їй силовий статус.

Мусить, але чи зробить?

Чи Україна в стані це зробити за найближчих п'ять-сім років? Зазначимо відразу, що якщо українське керівництво буде їх робити таким темпом і таким способом та з такою національно-державною націленістю, як воно робило дотепер, то Україні замало буде і 15, і 17 років... А це означатиме теж безвідповідальне прогавлення небувалої дотепер у нашій новітній історії надзвичайної міжнародної коньюнктури. Адже сьогодні наші сусіди (крім Росії) не лише життєво заінтересовані у нормальному співжитті з нами, а й у скріпленні нашого силового потенціялу, з огляду на „евентуальну" небезпеку збоку Росії. Ба, щобільше, дві колишні імперіяльні потуги — Росія і Німеччина, — які в минулому не раз впливали негативно на хід подій у просторі поміж ними, сьогодні „невтралізовані", кожна на свій лад. Росія є політично слаба і мілітарно безсильна, а об'єднана Німеччина, позбувшись імперської лихоманки з минулого, по вуха заангажована у Західній Европі і европейсько-атлантійському комплексі. І вкінці, сьогодні, вже не може бути сумніву, що Захід таки є заінтересований у збереженні силового чинника України, рахуючись зокрема з можливістю відродження російського імперського експансіонізму. Все це однак допоможе нам лише за умов, що ми використаємо нинішню „передишку" для розбудови власних сил і Росія не зможе заскочити Україну ослабленою і нестабільною.

Тому першочерговим завданням українського керівництва є докласти всіх зусиль, щоб сконсолідувати всі сили народу довкола ідеї національної державности і незалежности та встановити і утвердити політичну і загальну стабільність в державі. А тут таки чимало залишилося до переборення і допрацювання... Нещодавні висліди опитувань, що їх провів Центр „Соціяльний моніторінґ" Українського науково-дослідного Інституту проблем молоді у Києві, виказали, наприклад, що 60

(Закінчення на стор. 3)

Володимир Сушко

Скелі в Уричі — свідки нашої історії

Серед пам'яток стародавньої історії України унікальне місце займають доісторичні рисунки та інші таємничі знаки і написи, т. зв. петрогліфи, що їх на сьогоднішній день знайдено у п'ятьох місцях в Українських Карпатах, з них три — у Львівській і два у Івано-Франківській областях. Ще у 1833 році І. Вагилевич, відомий як один із членів славної Руської Трійці, звернув увагу на ці петрогліфи під час своїх мандрівок до скель в Уричі, Бубнищі, Розгірчі та Верхньому Синевідську.

І. Вагилевич, перший висловив припущення, що ці наскельні зображення — це пам'ятки поганських вірувань давніх людей, які тут жили. Археологи твердять, що люди, які прийшли у ці гірські терени, це були люди ще бронзової доби (1800-800 років до Христа). З праісторії України відомо, що одне із східньослов'янських племен, що з них постав український народ, білі хорвати, заселяло від непам'ятних часів землі над Дністром і Сяном, включно з горами Карпатами.

Припущення І. Вагилевича підтвердила в 1980 роках Карпатська архітектурно-археологічна експедиція АН України, яка під проводом архітекта і археолога М. Ф. Рожка почергово досліджувала тоді скелі в Карпатах. Про це довідуємося ближче із надрукованих археологічно-релігієзнавчих нарисів М. С. Бандрівського п. н. „Сварожі лики" (Львів, „Логос", 1992). Сам Бандрівський є теж археолог і самостійно провадить археологічні розкопки з 1987 року. Сьогодні — він є теж секретар Археологічної комісії НТШ у Львові.

Він пише, що тоді експедиція дослідила і скопіювала 180 окремих фіґур, знаків і композицій петрогліфів. Найбагатший комплекс петрогліфів виявлено на чотирьох скельних масивах поблизу села Урича в Сколівському районі на Львівщині. Тут на високих пісковикових скелях, захованих серед гір, знайдено близько 270 т. зв. солярних знаків у формі півмісяця, диску, вісімкоподібних, а далі у вигляді спіраль, „коліс" з шістьма і більше шпицями і променями-відростками навколо, а також зображення танцюючого чоловіка, чоловічків, що біжать із солярними знаками, вершника на коні і т. п.

Тут в Уричі, — каже М. Бандрівський, — маємо справу зі символізмом, який відігравав важливу ролю у релігійних віруваннях населення північних Карпат пізньобронзової доби. Цей символізм був пов'язаний з ідеєю обожнювання сил природи. От, для прикладу, правий завиток спіралі символізував ранок, весну, а лівий — вечір, осінь, колесо з шістьма чи більше шпицями сонця, але воно теж могло символізувати блискавку чи грім. У центрі обожнювання сил природи був культ Сонця, що його тодішні люди вшановували як божество.

Порівнюючи урицькі солярні знаки з петрогліфами з тієї доби, що їх знайдено в Центральній Европі, М. Бандрівський твердить, що тодішнє населення теперішніх західних областей України перебувало в сфері духовної культури і релігії тодішньої Европи, об'єднуючим елементом якої була т. зв. Гальштатська культура (назва від перших знахідок відкритих у гальштатській окрузі Австрії).

Наскельні дослідження АН України виявили в Уричі ще одну забуту сторінку історії з давньої України, тим разом з часів княжої доби. Численні перекази і легенди, які збереглися серед народу, віддавна пов'язували скелі в Уричі з княжим містом Тустань. У наших давніх літописах немає згадки про таке місто, але Тустань згадується у польському літописі краківського каноніка Яна Длугоша.

Тим всім поцікавився згаданий вже М. Ф. Рожко. Він виявив на поверхні очищених скель понад 4.5 тисячі пазів і врубок-слідів, що залишилися від прилягання до скель дерев'яних конструкцій. Під час розкопок у підніжжі скель він теж знайшов буквально кілограми арбалетних наконечників і стріл для лука.

Отже за легендами справді існував відгомін реальних історичних подій. Фортеця Тустань (так її називає Ян Длугош) дійсно тут була. Археологічні розкопки Рожка вказали на дату її існування: від IX до XIII сторіч. Вона тут була побудована для охорони південних границь Галицького, а згодом Галицько-Волинського князівства. Вона теж служила форпостом-сторожею на „соляному" шляху, який вів туди з околиць Дрогобича в Мадярщину. Відкопане велике число стріл до лука вказує, що військові сутички мусіли бути тут частим явищем.

Виявлено теж петрогліфи, але вже новіші з нашої історичної доби. Під час розчистки в 1981 році однієї з скель, на яких стояла фортеця, виявлено групу нанесених на камені зображень у формі п'ятьох сокир, двох хрестів, які перекривали сокири, і однієї свастики-чотиринога. Що ці зображення представляли?

Відповідь на це дає М. Бандрівський у нарисі „Кому поклонялись перші будівничі фортеці Тустань". Сокира в нашій дохристиянській добі була символом культу бога Перуна, який вважався заступником і покровителем мужчини-воїна. Перші будівничі фортеці Тустань прийшли сюди не пізніше IX століття, отже вони були ще поганами і очевидно, мусіли принести зі собою свої стародавні поганські вірування, звичаї і обряди.

Можна уявити собі воїна, який тут тоді сторожив серед скель і лісів. Непевний наскоку ворога в кожну хвилину, він, без сумніву, звертався за допомогою до свого опікуна Перуна і на його честь зображував на скелі його символ-сокиру. Хоча з поширенням християнства тут до Тустані згодом мусіли теж прийти місіонери, але тут глибоко в горах стародавні вірування не так легко можна було побороти. А що напевно були старання, доказом того, — каже М. Бандрівський, — є хрести, що перекривали сокири на скелі. І він додає, що серед селян бойківського подгір'я ще і сьогодні існує повір'я в помічну силу кам'яної сокири.

Скелі в Уричі є цінною історично-археологічною пам'яткою. Відвідувач, застановляючись над чудом природи і людських рук, може тут справді відчути відгомін давноминулих віків, який лине з тих таємничих скель, розповідає свою легенду-правду.

Лариса Крушельницька,
директор Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України

Збірки Оссолінеуму реституції не підлягають

II

Колекція зі збірки з Аделіни, яка збереглася, потрапила у Бібліотеку народову у Варшаві й частково в бібліотеку Вроцлавського університету. Саме з колекції, яку знайдено в Аделіні, де дуже багато українських матеріялів бібліотеки НТШ, Лех Валенса передав у свій час Леонідові Кравчукові кілька папок „Просвіти".

Четвертий транспорт літератури з академічної бібліотеки відбув уже в повоєнні роки за розпорядженням Сталіна (липень 1946 р.). Усі юридичні трансакції здійснювалися через Москву. Українці, що постійно згадуються в польській пресі, як такі, що гальмували перебіг збору літератури, тоді взагалі не мали голосу. Серед тих, хто працював над відбором для передачі матеріялів (притому вдень і вночі) були, в основному, колишні польські працівники Оссолінеуму (Гелбултовський, Ольшевич, Рогаля та ін.). З опублікованих листів М. Гембаровича знаємо, що крім польоніки, їм вдалося переправити до Польщі й чимало літератури з різних українських видавництв. Усього тоді вивезено близько 150,000 одиниць збереження (108,000 друків, 7,068 рукописів, 34,464 стародруки).

Невдовзі відбулося п'яте вивезення літератури (грудень 1946 р.), коли передано 67.381 одиницю зберігання, документів і рукописів. Крім них, відправлено до Польщі 208 експонатів з Картинної галерії, 197 — з Історичного музею, 65 експонатів з Художньо-промислового музею (сьогодні Етнографічний музей при Інституті народознавства НАН України) і 272 художні твори з київських музеїв. Передавалися, як відомо, Панорама Рацлавицька, різні пам'ятники і т. д. Усі експонати важили понад 124 тонни, для їх перевезення використано 13 вагонів і платформ, і здійснено це за кошти української сторони.

І врешті шоста передача з Бібліотеки ім. В. Стефаника, вже за розпорядженням Горбачова, мала місце у 1987 році. Перших 50 книг передано особисто Ярузельському і 2,400 перевезено до Вроцлава.

Ще можна згадати вивезення польської літератури, але вже в протилежний бік. Так, за розпорядженням віцепрезидента колишньої АН СССР академіка Волгіна 10 тисяч одиниць польської художньої та історичної літератури передано в Москву. Передачу підготовляв сам М. Гембарович.

У бібліотеці ім. В. Стефаника зі збірки Оссолінеуму залишилися рештки матеріялів, які стосуються історії і культури України, та частково европейська періодика. І тут необхідно згадати про нищення, які чинило большевицьке керівництво в бібліотеці, спалюючи дублікати книжок, газет, документів, а то й оригінали, причому передусім з українських колекцій. Оскільки західня преса 20-30 років у бібліотеки підсовєтської України не надходила, то наявні у нас залишки довоєнних збірок періодики є, по суті, єдині у державі.

Якщо говорити про українські бібліотечні колекції в Польщі, то це, насамперед, найцінніші збірки церковних рукописів і стародруків Перемиської Капітули, бібліотека якої після війни була розкидана у різні міста Польщі. Сьогодні найцінніша частина цієї книгозбірні є у Варшавській народовій бібліотеці, а частина, яка передана до Любліна, — залишена неопрацьованою і частково розпродана. Це ж стосується і збірок Холмської Капітули, доля яких майже не відома.

У Публічній бібліотеці Варшави, директором якої довгі роки був Левко Биковський, є тисячі одиниць збереження українських документів, епістолярної спадщини митрополита Іларіона (Огієнка), архів Юрія Липи, документи Українського центрального комітету.

У Центральному військовому архіві зберігається листування українських діячів (листи Петрушевича, Петлюри) і численні українські газети. В Головному архіві — греко-католицькі метрикальні книги: метрики про народження, шлюби, матеріяли з різних староств: Галицького, Хмельницького, Вінницького та ін. Невідомо, як потрапили сюди папки з документами Тернопільського архіву, на яких є вже печатки „Обласной Государственный архив Тернопольской области".

Великий галицький архів зберігається в Кракові на Вавелі. Це, зокрема, господарські акти різних замків чи магнатських дворів, там же — дуже важливі матеріяли вченого краєзнавця другої половини XIX сторіччя Антонія Шнайдера, досі не опрацьовані й занедбані, дослідження якого стосувалися насамперед Галичини. Наприклад, у тій частині його записок, яка залишалася в ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України, містяться справді важливі археологічні й краєзнавчі джерела.

Це лише коротка інформація про цінності, які зберігаються в бібліотеках і архівах Польщі. Якщо додати музейні експонати і збірки фондів (ікони, твори народного мистецтва, археологічні матеріяли і т. д.), пам'ятки, які для України мали б бути святими (маю на увазі могили короля Данила в Холмі та його корону), то це величезний пласт української культури, якого нас позбавлено.

(Продовження буде)

Леся і Роман Романишини відзначили 60-ліття подружжя

Ювілейних святкувань у нас багато, і вони прерізні: деякі радісні, як наприклад недалекий вже шестиліттій ювілей незалежности України, інші — не дуже радісні, або й зовсім сумні... Наша українська громада міста Норт Порт і околиці соняшного побережжя Фльориди солідно відзначає ювілеї так загально-громадського, як і родинного характеру, але 60-ліття подружжя наших загально шанованих співгромадян належить до направду особливої категорії ювілеїв, бо таких не лише в нашій громаді, але взагалі таки небагато. Додаймо ще факт, що „молодята“ Леся і Роман Романишин всеціло служили і далі служать громаді, тож ніхто не може дивуватися, що їхній ювілей наша громада візначила на рівні великого громадського свята.

Приятелі Лесі і Романа Романишиних вирішили відзначити їхній ювілей ще заки багато наших „тимчасових співгромадян“, яких наші сусіди-українці називають „сніговими птицями“, поїдуть на північ, щоб дати їм нагоду бути „на весіллі“. В результаті вирішено розпочати ювілейні святкування вже в четвер 29-го травня, тобто чотири тижні раніше.

Відзначення ювілею почалося св. Літургією, яку відслужив о. Володимир Волощук в українському католицькому соборі Входа в Храм Пресвятої Богородиці у Норт Порті, в присутності о. мітрата Володимира Мельника, який очолив численну групу парохіян української католицької автокефальної церкви св. Андрія Первозванного в Норт Порті. Присутніх було понад сто осіб. Під кінець св. Літургії обидва священнослужителі поблагословили „молодят“ і побажали їм ще багато літ прожити, а присутні підтвердили ці побажання традиційним „Христос Воскрес із мертвих...“

Роман Романишин, сам видимо зворушений, зворушив майже до сліз всіх присутніх своєю молитвою вдячности за всі ласки, включно з ласкою довголіття, за надзвичайно щасливе подружжя тощо.

Того ж дня, о першій годині після полудня, численна громада зібралася на „весільне прийняття“, яке на честь ювілятів влаштували їх численні приятелі в одному з кращих місцевих ресторанів „Олд Ворлд Ресторан“. При вході до залі привітали „молодих“ Марія Чорній і Стефа Павлічко. На прохання „старости“ Омеляна Граба о. Володимир Волощук провів молитву і поблагословив трапезу. Господар дня і „староста“ започаткував „весільне прийняття“ коротко промовою, і закінчив її тостом на честь ювілятів та побажанням многих літ, на що присутні відгукнулися традиційним „Многая літа“.

В своїй промові Омелян Граб коротко, змістовно переповів життєвий шлях Лесі і Романа Романишиних, від села Рибники, Бережанського повіту, де 26-го червня 1937 року о. Богдан Романишин повінчав рідного брата Романа з Лесею Ленартович, через різні періоди їхнього життя, аж до часу переїзду до Норт Порту на заслужений відпочинок. Згадав про громадську і політичну діяльність Лесі і Романа на рідних землях і не еміграції, наголосивши ролю Романа у вихованні молоди, спочатку як учитель на рідних землях, а згодом в таборі Міттенвальд, у Школі Українознавства в Гартфорді, а останньо в Духовній Семінарії у Стемфорді. Леся була не лише вірною подругою і „підпорою“ свого чоловіка, але й також активно працювала на громадській ниві, головно в Союзі Українок.

Переїхавши на заслужений відпочинок до сонящної Фльориди, Леся і Роман Романишини включаються в життя і працю тоді ще молодої української громади в Норт Порті, стають одними з основників парохії Української Католицької Церкви і ряду місцевих організацій. Романишин на протязі семи років очолює місцевий Відділ Українського Патріярхального Товариства, активно співпрацює з іншими місцевими і крайовими організаціями і товариствами, а його дружина Леся уділяється при парафії собору Входа в Храм Пресвятої Богородиці і в місцевому відділі Союзу Українок. Підкреслив О. Граб словами письменника, що „найкращий ювілей, це не ювілей років, а ювілей діяльности“, що особливо відноситься до ювілею 60-ліття подружжя Лесі і Романа Романишиних.

Ювіляти Леся і Роман Романишини.

Слово-привіт виголосив Василь Самофал, шкільний товариш Романа. Господар свята відчитав писемні привіти, які наспіли завчасу від Владики Роберта Москаля, Президена ЗСА Б. Клінтона і його дружини, о. мітрата д-ра Івана Тилявського, який в цей час перебував в Україні, і від родички з України, двоюрідної сестри Лесі, Анни Стець. Тому, що привітів від приятелів, колишніх учнів і знайомих Лесі і Романа було багато, господар свята відчитав прізвища і місцевість проживання осіб, які прислали привіти і побажання.

Не можна не згадати привітів і побажань, які наспіли після „весільного прийняття“, але вчасно перед днем дійсного ювілею, тобто перед 26-им червня. До них належать, в першу чергу, привіти, побажання і архиєрейські благословення від Патріярха Мирослава Івана Любачівського і Стемфордського Екзарха, Єпископа Василя Лостена.

Усні привіти зложили д-р Анна Самофал і Орися Свистун, які дали ювілятам в подарунку спеціяльно виготовлену Орисею Свистун писанку, і Ірина Радзикевич, яка подарувала ювілятам образ Матері Божої, який намалювала мисткиня Дарія Кульчицька з Клівленду, Огайо. Згадані подарунки були „уфундовані“ численними приятелями ювілятів.

Привіти від товариств і організацій виголосили Марія Білінська від місцевого 56-го Відділу Союзу Українок Америки, Михайло Лисак від місцевого 57-го Відділу Організації Оборони Чотирьох Свобод України, Михайло Яремко від місцевого Відділу УККА, Григорій Королишин від себе і дружини Марії, як рівнож від місцевого Відділу Українського Патріярхального Товариства, якого довголітнім головою, як вже згадано, був „молодий“ Роман Романишин. Цікавий привіт і побажання виголосила гостя з України, Іванна Савінська з Тернополя, яка підкреслила гуманність і тепле ставлення до молодої „чужої їм“ особи, ще так характерне ювілятам. Зворушливий аж до сліз був привіт колишньої учениці професора Романа з таборової гімназії в Міттенвальді, тоді 12-літньої Катрусі Осадців-Кобрин, тепер вже посивілої бабусі.

Маруся Чорній, одна з організаторок „весілля“, сусідка Лесі і Романа, відчитала свою гумореску, спеціяльно написану на цю оказію, яка припала всім до вподоби. А лікар-емерит д-р Євген Стецьків додав ще більше стимулу, виголосивши кілька гуморесок з його репертуару, базованого на творах популярного українського гумориста-сатирика Павла Глазового. Присутні довготривалими оплесками нагородили Марусю Чорній і д-ра Євгена Стецьківа.

„Весілля“ закінчили коротким словом-подякою Леся Романишин, дещо довшим але щирим і вельми сентиментальним словом-подякою Роман Романишин, який до сліз зворушив присутніх згадкою про своїх учениць з Міттенвальду, які його відвідували і за нього молилися в час його хвороби і молитвою вдячности о. мітрат Володимир Мельник.

Не можна не згадати, що свято 60-ліття подружжя Лесі і Романа Романишиних було в нашій громаді темою розмов і спогадів, або, як це часом звуть, „подією часу“, що переконливо свідчить про пошану, з якою до них ставиться наша громада. Це також доказує, що наша громада вміє і хоче вшанувати заслужених співгромадян ще за їхнього життя, а не лише після їх відходу до вічности, що, на жаль, часом буває. Дай, Боже, нашим ювілятам дожити до діямантового ювілею, і ще багато літ опісля!

В парохіяльному вісникy собору Входу в Храм Пресвятої Богородиці була поміщена подяка: „Складаємо щиру подяку усім, хто був на Благодарственній Св. Літургії в соборі Входу в Храм Пресвятої Богородиці в четвер, 29-го травня ц.р., а відтак на гостині в ресторані. Сердечно дякуємо о. В. Волощукові і о. протопресвітеру В. Мельникові за Боже Благословення. Дякуємо за щирі привіти та ласкаві дарунки. Гроші в сумі 1,000 дол. вишлемо до Львова на Будівельний Фонд УГКАтедри в Києві, 100 дол. складаємо на іконостас і 100 дол. на будову церкви в Рибниках, Україна. Нехай Всевишній стократно винагородить Вас за Ваші дарунки, щирі привіти і побажання з нагоди нашого 60-літнього ювілею. Вдячні вам Леся і Роман Романишин“.

Атанас Т. Кобрин

Український Музей і „Слава Візантії“

У Метрополітальному музеї мистецтва в Ню Йорку проходить тепер величава виставка під заголовком „Слава Візантії“. Експонати, які там виставляються, окрім небагатьох, котрі були власністю цього музею, були зібрані від провідних музеїв з-понад 20 різних країн Европи та Близького Сходу, куди сягав вплив візантійської культури. Ці експонати були позичені на час тривання виставки. Виставлені є там мистецькі твори, головно живопис з релігійною тематикою і символікою, ікони, скульптури, предмети для релігійного вжитку, елементи будівель, мозаїки, релігійні книги, орнаменти тощо. Всі експонати є з часів тривання та розквіту Візантійської імперії, тобто з часів розпаду Римської імперії до 1433 року, коли турки завоювали Константинополь — назва цього міста з тих часів. Одною з головних частин цієї виставки є галерія Київської Русі.

Група молодих професіоналістів на прийнятті в домі д-ра А. і Т. Тершаківців після оглядин виставки „Слава Візантії“.

Справами участи України в цій виставці займалася наукова співробітниця Метрополітального музею д-р Оленка Певна, котрої довголітня праця увінчалась величавою та гідною репрезентацією середньовічної культури Руси-України на цій виставці. Вона теж опрацювала окремий розділ про Київську Русь в імпозантному 574-сторінковому каталогу цієї виставки. Заходи для влаштування цієї виставки тривали кілька років. Український Музей в Ню Йорку ще в 1993 році гостив у себе тодішнього міністра культури України Івана Дзюбу і він вже тоді вів переговори з Метрополітальним музеєм щодо участи України у цій виставці та у великій мірі причинився до її успіху.

Очевидно, що ця виставка викликала велике зацікавлення серед любителів мистецтва і культури, а головно серед української громади і в тому теж в колах і між членством Українського Музею та Українського Інституту Америки. Одною з перших організованих відвідин виставки були відвідини Молодечої групи Українського Музею — Ukrainian Museum Circie. Ця група молодих професіоналістів, в числі майже 40 осіб, з ініціятиви та під проводом Христі Левицької та Софійки Зєлик, вже 21-го березня відвідала виставку та вислухала доповіді про виставку д-р О. Певної. Після відвідин виставки ця група мала товариську зустріч в гостинному домі д-ра Андрія і Тетяни Тершаківців, де вони мали змогу дискутувати про виставку, а також про їхню участь в житті і праці Українського Музею.

Другою подібною імпрезою були відвідини „Слави Візантії“ для громадянства Ню Йорку і околиці, яку зорганізував Імпрезовий комітет Українського Музею у співпраці з Українським Інститутом Америки. Ця імпреза відбулася 4-го квітня і була заповіджена оголошенням у пресі та окремими повідомленнями. Зрозуміло, що вона викликала широкий відгомін. Зголосилось багато людей, а тому, що заля де відбувався відчит О. Певної, була обмежена тільки до 70 людей, то треба було поділити учасників на дві сесії та читати доповідь два рази. Зголошень було стільки, що треба було багатьом відмовити з уваги на брак місця. По відчитах та відвідинах виставки відбувся товариський вечір та зустріч з О. Певною у приміщеннях Українського Інституту Америки, який знаходиться зараз у сусідстві Метрополітального музею. Тут слід підкреслити співпрацю Українського Інституту Америки та Українського Музею в Ню Йорку. Треба очікувати і сподіватися на затіснення цієї співпраці в майбутньому.

Роман Гавриляк

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ АМЕРИКИ
ділиться сумною вісткою із членами товариства і українським громадянством, що 27-го травня 1997р., відійшов у вічність на 87-му році життя, довголітній член Товариства Українських Інженерів Америки, відомий архітект

бл. п.
МИРОСЛАВ ДАНИЛО НІМЦІВ

ПОХОРОН відбувся в суботу 7-го червня 1997 р. зі собору св. Родини у Вашінгтоні, Д.К.

Родині покійного складаємо найсердечніші співчуття.

ГОЛОВНА УПРАВА ТУІА

ВИГЛЯДАЄ, ЩО ЗАЛОГА КОСМІЧНОЇ станції „Мір“ не муситиме чекати аж два тижні, щоб отримати потрібне знаряддя та частини для направи. Керівництво російської космічної програми заявило, що вже наступного тижня у четвер, 4-го липня, або найдалі у п'ятницю, 5-го липня, запустять у космос безлюдний корабель у космос з потрібним приладдям. Прикріплена до станції „Мір“ дослідча модуль і соняшна панеля були пошкоджені при вправах причалювання безлюдного вантажного корабля до станції. Це змусило американського астронавта Майкла Фолі та двох російських космонавтів перервати їхні досліди.

Вирішальна...

(Закінчення зі стор. 2)

відс. на Сході, 57 відс. в Криму і 50 відс. в Центрі висловилися за ідею політичного об'єднання України, Росії і Білорусі. І тільки західні регіони України на 72 відс. заявились проти можливости такого об'єднання.

А час не чекає...

Якщо йдеться про економічне об'єднання України, Росії і Білорусі, то таку ідею підтримали на Півдні 81 відс., на Сході 76 відс., в Криму 73 відс. і навіть на Заході України — 21 відс. усі ці показники лише унаочнюють і підкреслюють те, що українське керівництво мусить чим скоріше вжити всіх заходів для поширення і скріплення національної державницької самосвідомости та піднесення політичної культури, які є вихідними і головними елементами політичної сили держави за всяких умовин. Тим ми не хочемо сказати, що дотепер взагалі ще іншого не зроблено. Згадати б хоча Конституцію, деякі інші позитивні законодатні і нормативні акти тощо. Але назагал, підсумково, зроблено мало і недостатньо та пороблено багато помилок, свідченням яких є нинішня незавидна внутрішня ситуація. Подібно, як і в економічній ділянці, де створено національну валюту, зреформовано і устабілізовано, встановлено основну податкову, банківську і митну системи, пороблено деякі заходи для надання альтернативних від російських, нових джерел енергоносіїв і т. п. Але водночас дотепер не зупинено „прихватизації“ і не проведено дійсної приватизації у потрібних розмірах, не здійснено структурної перебудови промисловости, не зліквідовано корупції і пов'язань „тіньових“ та мафіозно-кримінальних структур з владою різних рівнів, не вжито заходів для усунення нужди і збідніння широких мас населення і т. д. і т. п.

Невідрадно, що не краще стоять справи також із військовим ділом і дотепер ще далі відчувається наслідки всіх тих ударів, ущімлень і шкод, що їх нанесли Збройним Силам „реформатори“ в стилі колишнього міністра оборони Валерія Шмарова.

Одне слово, час не стоїть і Україна має ще п'ять-сім років „передишки“, які будуть вирішальними для дальшої долі нашого народу і держави.

У ЧЕТВЕР, 26-ГО ЧЕРВНЯ, Верховний суд ЗСА, голосами 9 до 0 вирішив два складні спірні питання, котрі вже від довшого часу створювали заколот серед громадськости країни. Перше — це право на свободу вислову в кібернетичному просторі, чим уневажнили дотеперішній федеральний закон, який обмежував непристойні картини та вислови на комп'ютерній об'єднаній мережі. Це вперше Верховний суд застосував повний захист свободи вислову, згідно з першою поправкою Конституції. А друге — це справа легальности лікарської допомоги при самовбивстві невиліченно хворих пацієнтів. У цьому випадку Верховний суд вирішив, що стейтові уряди мають право заборонити таку лікарську допомогу та визнавати її незаконною.

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашої найдорожчої МАМИ, БАБЦІ і СЕСТРИ

бл. п.
ОЛІМПІЇ ГАЙДУЧОК

будуть відправлені
ЗАУПОКІЙНІ БОГОСЛУЖБИ
в суботу 5-го липня 1997 р.
в церквах:

св. о. Миколая, Філядельфія, Па, 8:30 ранку;
св. Родини, Вашінгтон, Д. К., 9-ій ранку;
катедра св. о. Миколая, Чикаго, Ілл., 8-ій ранку;
Собор св. Юра, Львів, Україна;
Введення в Храм Пр. Богородиці, Пухів, Рогатин, Україна;
монастир отців Василіян, Гошів, Україна.

Про молитви за спокій душі покійної просить родина.

Ділимося сумною вісткою, що в п'ятницю 20-го червня 1997 р. після важкої недуги відійшов у вічність

бл. п.
ЮРІЙ ЦИБРІВСЬКИЙ
піяніст, педагог
нар. в Надвірній 20-го грудня 1922 р.

У глибокому смутку:
дружина — НАТАЛІЯ
дочки — ОРИСЯ МЮЛЕР з мужем РАЙМУНДОМ і синами ОЛЕКСАНДРОМ і ДАНИЛКОМ
— НІНА ІОВІНКО з мужем ВІНЦЕНТОМ і сином ХРИСТОФОРОМ
син — НЕСТОР з дружиною АННОЮ синами ВІЛІ і ПЕТРОМ і донею НАТАЛКОЮ
сестра — ТАТЬЯНА в Україні
стрийна — МИРОСЛАВА з БАЧИНСЬКИХ з родиною
стрийко — ІЛЬКО з родиною
та ближча і дальша родина в Україні.

УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ — ДО УКРАЇНСЬКИХ ЛІТНІХ ТАБОРІВ!

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ МІСЦЕВОЇ лікарні в мароканському місті Рабаті, твердять, що колишній заїрський диктатор Мобуту Сесе Секо знаходиться у поважному але не у небезпечному стані. Мобуту, котрому тепер 66 років, хворіє пістряком простати та в суботу, 28-го червня, був змушений відбути мікрохірургію для зупинення поважної кровотечі. Лікарі твердять, що після кількох днів могтиме залишити лікарню та повернутися домів. Крім того він, відбув цілий ряд перевірок,мпов'язаних зі серцем, бо лікарі побоювалися, що він може постраждати на серцевий удар, але їхні побоювання виявилися безпідставними.

У НЕДІЛЮ, 29-ГО ЧЕРВНЯ, в Мангеттені в церкві Ріверсайд відбулася окрема жалібне поминання д-р Бетті Шабазз, де пошану їй як хоробрій вдові, люблячій матері та невтомній оборонниці гноблених віддали сотні тисяч значних і звичайних громадян країни. Це спеціяльне увічнення пам'яті д-р Б. Шабазз відбулося вже після приватного мусулманського похорону, котрий мав місце у п'ятницю, 27-го червня, і де з короткими словами про діяльність покійної вдови Малколма Екс, у кожному аспекті життєвої мандрівки, говорили такі відомі особистості, як посадник міста Ню Йорку Рудолф Джуліяні та його три попередники — Дейвид Дінкінс, Едвард Кач і Ейбрагем Бім. Крім, того від стейту виступив його ґубернатор Джордж Патакі, від Конґресу ЗСА Мексін Вотерс, а Уряд президента Билла Клінтона представляв секретар Департаменту праці Алексіс Герман.

НАТО...

(Закінчення зі стор. 1)

ме мова про успішну перебудову військової структури НАТО, хоч, на думку Р. Гантера, це було одним з найтажчих питань. Загальна кількість штабів всіх рівнів зменшиться з 65 до 22—23, при цьому буде забезпечено повноцінну участь у новій структурі всіх країн альянсу. Остаточно визначаться взаємини між НАТО і так званим европейським компонентом в ділянці безпеки та оборони. Буде відновлено у більш ефективних фрмах діялог зі середземноморськими сусідами НАТО — країнами Північної Африки і Близького Сходу.

Гонґ Конґ...

(Закінчення зі стор. 1)

лосив цю подію „фестивалем перемоги китайського народу для світової справи миру і справедливости".

Одначе зміни зі сторони нових господарів відразу були дуже помітними, бо на удар північі розв'язано вільно вибрану громадянами міста леґіслятуру та заприсяжено назначених Пекіном членів нової леґіслятури, заборонено цілий ряд громадських свобід, включно з мирними демонстраціями та будь-яке пропаґування незалежности Тайвану і Тибету.

Тим часом майже незавважено принца Чарлза і останнього губернатора Гонґ Конґу, Крис Паттена, відвезено до пристані, де на них чекав королівський яхт „Британія", котрий разом з ними злишив негайно води гонґконґської пристані.

Коли перші промені ранішнього сонця сповіщали про новий день, до Гонґ Конґу ві'жджало військо нових господарів.

С. Станік...

(Закінчення зі стор. 1)

дітей у наслідку атомового вибуху в Чорнобилі, як також збільшиться помітно в Україні число венеричних хворіб та СНІД. Все це потребує конечної міжнародної уваги та помочі. І саме це було головною темою моїх міркувань та розмов.

— Чи ви можете надіятися на зрозуміння проблем України, зокрема що торкається дітей і молоді, і що можна зробити у напрямі покращання долі дітей?

— Мушу ствердити, що я знайшла зрозуміння так на терені нарад ЮНІСЕФ, як зокрема у моїх українських посестер із СФУЖО, з якими я мала нагоду щиро і близько спілкуватися. Надіюся, що це спілкування буде далі успішно продовжуватися і що я зможу представити ці невідрадні обставини передусім щодо сирітства та бездомних дітей на близькому Конґресі СФУЖО, що, як мене інформували, запланований на жовтень цього року.

— Чи можете подати і нашим читачам, в чому вбачаєте найбільші проблеми теперішнього часу та яка може бути їх розв'язка?

— Не знаю, чи усім тут відомо, що зараз в Україні живе близько 80 тисяч дітей-сиріт, з них близько 48 тисяч знаходяться під опікою громадян України та виховуються в родинах, а решта — в закладах для дітей-сиріт. Але, на жаль, ці заклади знаходяться в скрутному матеріяльному становищі. Тому ми тепер створили мережу дитячих будинків сімейного типу, де діти-сироти мають можливість виховуватися при родинах. Станом на 1-го січня таких будинків створено 76, а патронаж взяло на себе саме міністерство України у справах сім'ї та молоді.

— Чи ви надієтеся на фінансову допомогу СФУЖО чи ЮНІСЕФ?

Правду кажучи, нам потрібна кожна допомога під цю пору. Під нашою увагою є ще одна категорія — дітей-бродяг, яких, за нашим обрахунком тепер, є більше як 12 тисяч. Тому ведемо роботу для створення і підтримки притулків для малолітніх — але і тут багато складних завдань.

— Україна ратифікувала Конвенцію про права дитини — то хіба може сподіватися світової підтримки?

— Розуміється, що так. Але із зменшенням бюджету і постійно спрямуванням уваги на „третій світ" ми мусимо пробиватися дуже настирливо. Тому я так сильно надіюся на поміч та підтримку українських жінок тут, серед яких я знайшла стільки зрозуміння та зацікавлення нашими проблемами. Хотіла б саме через вашу газету подякувати тим членкиням СФУЖО, що їх мала нагоду пізнати тепер в Ню Йорку, а особливо за цікаві та вичерпні розмови із Олею Ставничою і побажати їм дальших успіхів. Може, нам спільно буде легше провести до відома ООН, а передусім представників до ЮНІСЕФ, наші проблеми, наші прохання і сподівання помочі. Адже діти є майбутнім нації і це кожен знає, але вони рівночасно є найбільше незахищеною категорією населення. Тому діти потребують особливої уваги та турботи з боку держави, але також неурядових організацій.

ПОДІЇ

ЗМІНИ РОЗКЛАДУ ПОДІЙ В ЦУК

Гантер, Н. Й. — Як повідомлялося у статті „Центр Української Культури..." (Свобода", ч. 123 з 28-го червня ц. р.), в ЦУК змінився розкладі імпрез літнього сезону. За новим розкладом, у липні відбудуться такі події: 5-го — вечір поезії та гумору з участю Є. та Нілі Стецькових, 20-го — льотерія на виграш картин українських мистців (у ґражді після Служби Божої), 26-го виступить Студія Мистецького Слова та її керівник Л. Крушельницька. У серпні відбудуться концерти баритона С. Стéпана (2-го серпня), піяніста Т. Гринькова (9-го), 16-го — баса Вілляма Вільдерманна, 23-го — Ваґрама Сараджяна (віольончеля) і 30-го серпня — сопрано Марії Стефюк.

ПОДІЇ

ВИСТАВКА Б. БОЖЕМСЬКОГО

Кергонксон, Н. Й. — 89-ий Відділ Союзу Українок Америки спонзорує виставку маляра і графіка Богдана Божемського. Виставка проходитиме на Союзівці у суботу й неділю, 12-13-го липня, у приміщенні бібліотеки в Головному будинку. Відкриття — 12-го липня о год. 11-ій ранку.

ВІДЗНАЧЕННЯ 50-ЛІТТЯ СВЯЩЕНСТВА О. ПАЩАКА

Ню Йорк. — Ювілейний Комітет при парафії св. Юра в Ню Йорку влаштовує відзначення 50-ліття священства о. пароха Патрикія Пащака, яке відбудеться у неділю, 28-го вересня ц.р. Після відправлення Благодарственної Служби Божої відбудеться святочний бенкет. Комітет звертається з проханням до всіх організацій міста Ню Йорку не влаштовувати у цей час інших імпрез. Детальніші інформації будуть поміщені у пресі згодом.

ВИСТАВКА ТВОРІВ Л. МОРОЗОВОЇ

Гантер, Н. Й. — Тут у суботу, 5-го липня, в домі мисткині сл. п. Людмили Морозової, Ремінґ ровд, відкриється виставка її творів. Початок відкриття о год. 2-ій після полудня.

Виставку можна буде відвідати: 6-го липня від год. 1-ої до 3-ої, а потім — щонеділі протягом літнього сезону від год. 2-ої до 4-ої після полудня. Твори мисткині можна також побачити щодня у ґражді та крамниці. Телефон для інформацій (518) 989-6228.